

Likestillings- og
diskrimineringsombudet

Ombudets uttalelse i sak 11/2160

Virksomhet hadde to trappetrinn opp fra fortauet, som forhindret rullestolbrukere fra å komme inn i lokalet. Virksomheten brøt likevel ikke plikten til universell utforming etter diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9. Ombudet konkluderte med at det ville være uforholdsmessig byrdefullt å kreve utbedring av inngangspartiet på det nåværende tidspunkt, fordi virksomheten skal legges ned innen kort tid.

Saksnummer: 11/2160

Dato: 16.10.12

Lovanvendelse: diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9

OMBUDETS UTTALELSE

Sakens bakgrunn

Likestillings- og diskrimineringsombudet bygger på partenes skriftlige redegjørelser i sin fremstilling av sakens bakgrunn.

Virksomheten Skotreff ligger i Øvre Torggate 2. Inngangspartiet til virksomheten er en trapp med to trinn, som bygger omtrent 50 cm ut fra inngangsdøren. Høydeforskjellen fra fortauet til inngangsdør er ca. 25 cm, og avstand fra husvegg til fortauskant er 220 cm.

Partenes syn på saken

A:

A hevder at inngangspartiets utforming er i strid med plikten til universell utforming.

Skotreff:

Innehaver av Skotreff Kari Lisbeth Hansen viser i sin redegjørelse til at virksomheten er under avvikling. Leiekontrakten løper ut 1. desember 2012 og er ikke fornyet. Det vil avholdes opphørssalg og butikken vil bli lagt ned. Det er derfor uforholdsmessig å kreve utbedring av inngangspartiet.

Rettslig grunnlag

Ombudet har kompetanse til å gi uttalelse om et forhold er i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 annet ledd nr. 3.

Denne saken reiser spørsmål om virksomheters plikt til å sikre universell utforming etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9.

Diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9 tredje ledd pålegger offentlige og private virksomheter rettet mot allmennheten en plikt til å sikre universell utforming av virksomhetens alminnelige funksjon.

Med universell utforming menes tilrettelegging av hovedløsningen i de fysiske forholdene slik at virksomhetens alminnelige funksjon kan benyttes av flest mulig, jf. § 9 andre ledd. Dette betyr at virksomhetens fysiske fasiliteter, som skal benyttes av allmennheten (kundene), skal tilrettelegges på en slik måte at flest mulig får tilgang til de tjenester virksomheten tilbyr. Det er hovedløsningen som skal være gjenstand for tilrettelegging. Det vil derfor være i strid med bestemmelsen at det lages egne innganger, områder eller lignende for bestemte grupper.

Plikten til universell utforming rekker så langt det ikke medfører en uforholdsmessig byrde for virksomheten, se § 9 tredje ledd. Ved den konkrete uforholdsmessighetsvurderingen vil den positive effekten og viktigheten av tilretteleggingen måtte veies mot kostnader og andre former for belastning tilretteleggingen medfører. Lovgiver har bestemt at det særlig skal legges vekt på:

1. tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer (nytte vs. kostnad)
2. om virksomhetens funksjon er av offentlig art
3. de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen
4. virksomhetens ressurser
5. sikkerhetsmessige hensyn
6. vernehensyn

Dersom ombudet kommer til at det er en uforholdsmessig byrde å sikre universell utforming, betyr ikke det at virksomheten kan la være å foreta seg noe. Virksomheten er uansett forpliktet til å jobbe for best mulig tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne.

Etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 13 vil det være opp til innklagede å sannsynliggjøre at det ikke har forekommet diskriminering i strid med loven, dersom det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at diskriminering har skjedd.

Ombudets vurdering

Ombudet vil innledningsvis fastslå at Skotreff er en virksomhet som har plikt til å sikre at virksomhetens hovedløsninger er universelt utformet etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9. Virksomheten har derfor plikt til å tilrettelegge de deler av virksomhetens lokaler som benyttes av allmennheten på en slik måte at flest mulig, uavhengig av individuelle forutsetninger, vil ha tilgang til virksomhetens tjenester og service.

Er Skotreff universelt utformet?

Det første ombudet må ta stilling til er om Skotreff tilfredsstiller kravet til universell utforming. Det er kun inngangspartiet til Skotreff som er klaget inn for ombudet, og ombudet tar ikke stilling til om virksomheten som sådan, ut over dette, er universelt utformet. Det er på det rene at Skotreff har to trappetrinn i inngangspartiet.

Ved sin vurdering har ombudet lagt til grunn at verken dtl § 9 eller forarbeidene gir noen presis angivelse av hvilke krav som skal stilles til universell utforming til inngangsparti. Det fremgår imidlertid av forarbeidene til dtl, og praksis fra ombudet og nemnda, at det ved vurderingen av plikten kan hentes veiledning i Forskrift om tekniske krav til byggverk (TEK10). Det vises til Likestillings- og diskrimineringsnemndas vedtak i sak 56/2010, der nemnda har lagt til grunn de krav som stilles til universelt utformede bygg i henhold til forskriften.

Sentrale bestemmelser om generell tilrettelegging av inngangsparti i nye bygg fremgår av TEK10 kapittel 12. Det følger av TEK10 § 12-4 bokstav c) og d) at inngangspartiet skal være trinnfritt og ha et horisontalt felt på minimum 1,5 m x 1,5 m for å være universelt utformet.

Ut i fra de opplysninger ombudet har mottatt, finner ombudet at det er grunn til å tro at inngangspartiet til Skotreff ikke er i tråd med kravet til universell utforming i dtl § 9. Det vil dermed være opp til Skotreff å sannsynliggjøre at inngangspartiet likevel er universelt utformet eller at det vil være uforholdsmessig byrdefullt å sikre universell utforming av inngangspartiet, jf. dtl § 13.

Vil krav om universell utforming være uforholdsmessig byrdefullt?

Skotreff har lagt frem dokumentasjon som viser at leiekontrakten løper frem til 1. desember 2012, og har videre vist til at leieforholdet ikke er forlenget ut over denne perioden, fordi virksomheten skal legges ned når leieperioden er ute.

I vurderingen av om det er uforholdsmessig byrdefullt å kreve universell utforming av virksomheten, skal det blant annet legges vekt på «de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen» og «virksomhetens ressurser», jf. § 9 tredje ledd. I tilfeller hvor det er planlagt at en virksomhet skal legges ned i nær fremtid vil dette, slik ombudet ser det, kunne være et moment i uforholdsmessighetsvurderingen. I dette konkrete tilfellet legger ombudet til grunn at utbedring av inngangspartiet vil kreve en ombygging som medfører ikke ubetydelige kostnader.

Sett hen til kostnadene som vil påløpe for å utbedre inngangspartiet, samt at virksomheten skal opphøre senest 1. desember 2012, mener ombudet at det vil være uforholdsmessig byrdefullt å pålegge Skotreff å utbedre inngangspartiet i Øvre Torggate 2.

Konklusjon

Virksomheten Skotreff handler ikke i strid med plikten til universell utforming i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9.